

3. JAK ZVEŘEJŇOVAT VEŘEJNÉ ZAKÁZKY

Třetí číslo Desatera otevřené obce přináší téma veřejných zakázek z pohledu poskytování informací. Přinášíme příklady několika měst, které zveřejňují informace o průběhu a výsledku veřejné zakázky.

Veřejné zakázky, tedy nakupování věcí a služeb z rozpočtu obce, představuje nejčastější námět sporů mezi vedením radnice a občany či členy zastupitelstva, kteří vedení obviňují z neprůhlednosti, prosazování vlastních zájmů, klientelismu či dokonce korupce.

Zveřejňování všech výdajů z obecního rozpočtu, a zejména veřejných zakázek (tj. nákupů, které se musejí řídit určitými pravidly, zajišťujícími rovnost zájemců a nejvýhodnější podmínky pro zadavatele), může takovou nedůvěru výrazně omezit.

OVšem jak ukazuje zkušenost mnoha měst a obcí, určité postupy zveřejňování mohou také ušetřit významné prostředky. Například starosta Semil ing. Farský uvádí, že od zavedení transparentního systému zadávání zakázek klesly náklady až o 30%. Stejnou hodnotu sdělil při přebírání ceny Otevřeno¹ v r. 2010 místostarosta města Most.

Obecné principy

Transparentnost se netýká jen zpětného pohledu na již ukončené zakázky. Aby se dosáhlo nejširších výhod pro obec, je třeba naplnit tři principy:

1. **princip transparentnosti**
2. **princip hospodárnosti**
3. **princip korupční prevence**

Princip **transparentnosti** znamená rozsáhlé zveřejňování informací tak, aby vznikla důvěra, že se jedná férově, a že stojí za to předkládat seriózní nabídky a soutěžit.

Princip **hospodárnosti** směřuje k co největšímu počtu nabídek. Chytré zveřejňování informací o výběrovém procesu má za cíl dosáhnout co největšího počtu zájemců. Zároveň má zajistit, aby si zájemci navzájem opravdu konkurovali, tedy tlačili cenu dolů a kvalitu nahoru.

Princip **korupční prevence** se týká formy zveřejňování údajů. Jde o strukturování a přístupnost dat, o funkce na webu (např., vyhledávání podle různých parametrů). Cílem je vytvoření takového uživatelského prostředí, které bude podporovat analytický přístup uživatele, jímž může být kterýkoliv občan.

Příprava

V souvislosti s rozpočtem je třeba již v předstihu identifikovat budoucí veřejné zakázky. Ty je vhodné ve formě záměru (který je nezávazný a nemusí se realizovat) zveřejnit a umožnit zájemcům se k nim již předběžně přihlásit. Vhodné je mít systém přihlášení do e-mailové konference, ve které se zájemcům (případně podle jejich okruhu činnosti) rozešle informace o připravovaných zakázkách.

V okamžiku, kdy se rozhodne zahájit výběrové řízení nebo zadat veřejnou zakázku, je třeba ji zveřejnit se všemi potřebnými informacemi na webu ve formě výzvy k podání nabídky. Obvykle jde o dokument ve formátu pdf popisující záměr, předmět zakázky, předpokládanou hodnotu, zadávací dokumentaci či její přehled (získat lze zvlášť), kritéria hodnocení nabídek, kvalifikační předpoklady a další parametry.

1 Soutěž Otevřeno x Zavřeno vyhláší Otevřená společnost od r. 2002. Hodnotí se činy podporující či naopak omezující otevřenost veřejné správy v ČR (viz <http://www.otevrete.cz/hodnoceni-uradu/soutez-otevreno-zavreno>).

Například na webu Žatce² najdeme tyto investiční záměry.

Aktuální záměry		Uzavřené záměry	
↑ Datum zveřejnění záměru ↓	↑ Číslo ↓	Předmět	Zadavatel
13.10.2010	06/6763/TC	Technologické centrum a Vnitřní integrace úřadu Města Žatec	Město Žatec
13.10.2010	57/100/OP LZZ	Zefektivnění řízení lidských zdrojů na Městském úřadu Žatec	Město Žatec
30.6.2010	VZ60044109/TDI	Otevřené letní koupaliště - TDI	Město Žatec
23.6.2010	728	Výstavba domova se zvláštním režimem v Žatci ev.č.akce 113D314003501-dodávky	Město Žatec

Investiční záměr po rozkliknutí obsahuje pravděpodobný termín realizace a dodavatel se může přihlásit jako předběžný zájemce, aby byl po vyhlášení veřejné zakázky osloven. Tím se dosáhne, že k zakázkám přijde i 20 nabídek, zatímco bez tohoto systému bývaly jen asi tři³.

Vyhodnocení

Při vyhodnocení standardně vznikají Protokol o otevírání obálek s nabídkami a Protokol o vyhodnocení nejvhodnější nabídky. Ty je třeba uveřejnit v plném rozsahu. Zejména protokol o posouzení nabídek má být výstižný, jasně sepsat parametry nabídek, jejich aritmetické vyhodnocení včetně případné tabulky s kritérii a jejich váhou a výsledným pořadím. Každá odchylka musí být slovně odůvodněna.

Například v systému Semil najdeme takto zpracované vyhodnocení (součást dokumentu Zápis o posouzení a hodnocení nabídek):

8. Výsledek hodnocení

Jako nejvýhodnější byla vyhodnocena nabídka č. 4 firmy VDI META – výrobní družstvo invalidů, 1.máje 670/128.

Číslo nabídky	Uchazeč	Nabídková cena v Kč včetně DPH váha 50%		Estetické a funkční kritérium -váha 40%		Dodací lhůta váha 10%		Body celkem	Pořadí
		celkem	body	hodnocení	body	počet dnů	body		
1.	BET, Praha 9	105 132,00	32	70	28	21	7	67	4.
2.	Danter s.r.o., Ostrava	85 560,00	40	60	24	14	10	74	2.
3.	SPEED PRESS plus a.s., Praha	106 548,00	32	70	28	25	6	66	5.
4.	VDI META, Ostrava - Vítkovice	68 128,80	50	90	36	45	3	89	1.
5.	Imi Partner a.s., Liberec	98 472,00	35	80	32	28	5	72	3.
6.	Novák - reklama, Turnov	128 280,00	27	60	24	28	5	56	6.
7.	Martina Plochová -RENA	127 764,00	27	60	24	28	5	56	6.

² Město Žatec bezplatně využilo internetovou aplikaci vytvořenou o.s. Oživení díky grantové podpoře Nadace Open Society Fund Praha.

³ Zkušenost města Semily

Realizace zakázky

Fáze realizace zakázky má být na webu dokumentována především plným zněním podepsané smlouvy. Je vhodné ji doplnit i krycím listem rozpočtu, který zobrazuje detailní položky (např. u stavby jednotlivé položky rozpočtu stavby).

Vyhodnocení zakázky

Velmi důležité je však – právě až po skončení zakázky a jejím odevzdání – zobrazit pro veřejnost „jak to vlastně dopadlo“. Konkrétně je třeba uvést, zda nakonec byla výsledná cena stejná či odlišná od sjednané (mohlo dojít k nečekaným vícepracím či naopak část realizace mohla odpadnout), a především každou takovou odchylku jasně odůvodnit. Vhodný je slovní popis v dostatečné podrobnosti, který se nevyhýbá uvést přesné pojmenování věci.

Například u zakázky v systému zveřejňování VZ města Most najdeme toto vyhodnocení:

Nabídková cena vítěze:

11 965 070,00 Kč

Termín realizace dle nabídky vítěze:

26.4.2010

Skutečný termín realizace:

prodlouženo dodatkem/změnovým listem

Skutečný termín realizace - popis:

Termín dokončení díla byl prodloužen ZL č. 1 do 18.10.2010.

Datum předání zakázky objednateli:

18.10.2010

Skutečná fakturovaná cena:

upraveno dodatkem/změnovým listem

Skutečná fakturovaná cena - cena součet:

11 922 493,92 Kč vč. DPH

Skutečná fakturovaná cena - popis:

ZL č. 2 došlo k ponížení ceny o částku 42 576,08 Kč z důvodu změny technického řešení stavebních objektů.

Forma zveřejňování údajů

Forma zveřejňování je důležitá pro možnost veřejné kontroly. Obvykle se najde někdo z občanů, kdo se na zakázky podívá, a je schopen odhalit nesrovnalosti, požadovat změnu postupu, případně též žádat a dohlížet na vymáhání pohledávek a škod (např. vymáhání smluvních pokut). Zveřejnění těchto možností vlastně osvobodí vedení obce od zbytečných otázek, zda v tom či onom případě přimhouřit oko nebo ne. Transparentnost zajistí, že není o čem diskutovat. Jedinou cestou odchylky od sjednaných pravidel je stejně tak transparentní a zveřejněné odůvodnění, které si před tvář veřejnosti nikdo nedovolí bez vážné příčiny.

Důležitý nástroj při zveřejnění veřejných zakázek je vyhledávání.

Semily nabízejí tento vyhledávací formulář.

Veřejné zakázky

Zadavatel:

Předpokládaná hodnota:

Předmět zakázky:

Způsob zadání:

Platnost do:

Řadit podle:

Zadavatel	Název poptávky	Platnost do
MBS Semily s.r.o.	Zateplení bytového domu č.p. 355	20.07.2010 10:00
MBS Semily s.r.o.	Zateplení bytového domu č.p. 613	20.07.2010 10:00
MBS Semily s.r.o.	Zateplení bytového domu č.p. 442	10.08.2010 10:00
MBS Semily s.r.o.	Zateplení bytového domu č.p. 440	10.08.2010 10:00
Město Semily	Opravy městských objektů v Semilech - 2010 / I.	12.02.2010 12:00

Velmi vhodné je, pokud to lze, umožnit vyhledání podle dodavatelské firmy.

Zajímavé řešení nabízí Most, na jehož stránkách lze vyhledat i podle zodpovědného odboru městského úřadu. Nabízí členění podle typu zakázky na Stavební práce, Dodávky a Služby.

29.11.2010	Nákup pracovních stanic prosinec
29.11.2010	Dodávka automobilu
22.11.2010	Microsoft Windows Server Enterprise Standard 2008 R2

VYHLEDÁVACÍ FORMULÁŘ

Hledaný výraz:

Téma zakázky:

Stav zakázky:

Odbor:

Zveřejňované položky

Různé obce zveřejňují různé údaje o zakázkách. Rozdíl je v tom, co se zobrazí nejdříve (a umožní určitou orientaci), a co se dále zobrazí při otevření jednotlivého případu zakázky.

Most například na první straně zobrazí tyto údaje:

1. Kdy byla zakázka zadána (vytvořen záznam)
2. Název a anotace
3. Typ zakázky (Stavební práce, Dodávky a Služby)
4. Stav zakázky
5. Odpovědná osoba

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY PRO TÉMA DODÁVKY

Zobrazeno je 25 z celkem 46 záznamů na stránce:

↑ ↓ Vytvořeno	↑ ↓ Název a anotace	↑ ↓ Téma zakázky	↑ ↓ Stav zakázky	↑ ↓ Zodpovídá
6.12.2010	Dodávka řezaných květin v roce 2011	dodávky	Vypsaná	Jana Žampová
27.10.2010	Hákup pečovatelských lůžek pro MSSS v Mostě - příspěvkovou organizaci	dodávky	Realizovaná	Lenka Maňáková
3.12.2010	Hákup IP telefonů HORTEL	dodávky	Vypsaná	Jaroslav Hejduk
3.12.2010	Hákup stanic a příslušenství na prosinec 2010	dodávky	Vypsaná	Lukáš Černoch
3.12.2010	Interaktivní tabule učebna 4.patro	dodávky	Vypsaná	Ing. Tomáš Brzek
2.12.2010	Blade Server 2010	dodávky	Vypsaná	Martin Pouček
29.11.2010	Hákup pracovních stanic prosinec	dodávky	Vypsaná	Jaroslav Hejduk
29.11.2010	Dodávka automobilu	dodávky	Vypsaná	Hana Hořejší
8.11.2010	Dodávka a instalace 15 kusů počítačů včetně příslušenství pro Základní školu, Most, J. A. Komenského 474, příspěvkovou organizaci (15. ZŠ)	dodávky	V realizaci	Václava Kloučková
6.10.2010	„Dodávka a instalace 19 kusů počítačů včetně příslušenství pro Základní školu, Most, Vítězslava Hezvala 2614, příspěvkovou organizaci (8.ZŠ)“ Odpovědná osoba: Drahoslava Kasperová Tel.: 476 442 273 E-mail: 8zsmost@8zsmost.cz	dodávky	Realizovaná	Václava Kloučková
22.11.2010	Kancelářská a výpočetní technika pro Základní školu, Most, U Stadionu 1028, (3.ZŠ), určená pro projekt Růstová skupina na základní škole II - CZ.1.07/1.2.00/140109 – příspěvková organizace Kontakt: Mgr. Josef Forman, ředitel příspěvkové organizace Tel.: 476 709 473 E-mail: reditel@3zsmost.cz	dodávky	V realizaci	Ing. Jana Dolejší

Žatec na první straně nabízí:

1. Datum vyhlášení zakázky
2. číslo zakázky
3. předmět zakázky
4. zadavatel (město či jeho organizace)

Aktuální zakázky	Uzavřené zakázky	Zrušené zakázky	Vyhledávání ve veřejných zakázkách
↑ Datum vyhlášení zakázky ↓	↑ Číslo zakázky ↓	Předmět	Zadavatel (IČO)
16.9.2010	230610/TDI/II	Technický dozor investora - realizace energetických úspor	Město Žatec (00265781)
19.8.2010	09038173	„Realizace energetických úspor dodatečným zateplením objektů ZŠ Logopedická, Speciálně pedagogická, pavilon Stříbro č.p. 1254 a areál MŠ Bratří Čapků 2775, Žatec“	Město Žatec (00265781)
18.8.2010	09035753	„Realizace energetických úspor dodatečným zateplením objektu ZŠ Jižní ulice 2777, Žatec“	Město Žatec (00265781)
18.8.2010	09046903	„Realizace energetických úspor dodatečným zateplením objektu polikliniky čp. 2796, ul. Husova, Žatec“	Město Žatec (00265781)
18.8.2010	739	Úprava garáží v nem. Žatec pro SDH	Město Žatec (00265781)
18.8.2010	715	Stavební úpravy laboratoří poliklinika Žatec	Město Žatec (00265781)

Další možnosti nabídek zobrazení jsou: aktuální zakázky (ke kterým je možno podat nabídku), uzavřené (výběr dodavatele je uzavřený, zakázky probíhá), ukončené / realizované (realizace zakázky skončila, jsou k dispozici výsledné údaje). Někdy se uvádějí i zrušené zakázky.

Náročnost a nákladnost zveřejňování

Zveřejňování samozřejmě „nepadá samo z nebe“, je za ním konkrétní práce a náklady. Lze volit různé formy náročnosti. Poměrně jednoduchá je forma s univerzálním formulářem, do kterého se jen přidávají kopie „papírových“ dokumentů, ať už ve formátu pdf nebo např. doc. Teprve v těchto dokumentech najdeme uvedeného vítěze, výslednou cenu ad.

Takovou jednoduchou aplikaci používají Semily. Nelze pak ale vyhledávat podle slov v těchto dokumentech, tedy zejména názvu firmy. Do formuláře se ale v Semilech wpisuje Název poptávky (např. „Opravy městských objektů v Semilech - 2010 / I.“) a do Poznámky lze upřesnit (např. „Opravy stavebních konstrukcí v Muzeu v Semilech, Oprava sociálního zařízení v KC Golf, Oprava oplocení v urnovém háji“).

Nevýhodné je, že nelze vyhledat k jednomu dodavateli všechny jeho zakázky.

Výzvy veřejných zakázek

Název poptávky

Opravy městských objektů v Semilech - 2010 / I.

Zadavatel

Město Semily

Předpokládaná hodnota

zakázky malého rozsahu (§12, odst. 3)

Předmět zakázky

Zakázky na stavební práce

Způsob zadání

podle interního pokynu u zakázek malého rozsahu

Evidenční číslo**Odkaz ISVZUS****Platnost od**

25.01.2010

Platnost do

12.02.2010 12:00

Poznámka

Opravy stavebních konstrukcí v Muzeu v Semilech, Oprava sociálního zařízení v KC Golf, Oprava oplocení v urnovém háji

Připojené soubory

[Vyhodnocení \(pdf, 1.32 MB\)](#)

[Vyhodnocení - Smlouva o dílo \(oplocení v urnovém háji\) \(pdf, 812.5 kB\)](#)

[Vyhodnocení - Smlouva o dílo \(oprava sociálního zařízení\) \(pdf, 81.93 kB\)](#)

[Vyhodnocení - Smlouva o dílo \(oprava vykloněné opěrné zdi\) \(pdf, 2.88 MB\)](#)

[Zadávací dokumentace \(pdf, 45.9 kB\)](#)

Nepochybně lépe je z tohoto hlediska vybavený systém města Mostu, který umožňuje ve vyhledávacím poli pro obecný hledaný výraz hledat také název firmy, a tím se zobrazí všechny zakázky, které firma realizovala anebo se o ně pokoušela (zde firma Gerkin):

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY PRO TÉMA DODÁVKY

↑ ↓ Vytvořeno	↑ ↓ Název a anotace	↑ ↓ Téma zakázky	↑ ↓ Stav zakázky	↑ ↓ Zodpovídá	↑ ↓ Rank
13.10.2010	Městský kamerový dohledový systém – rozšíření. Statutární město Most	dodávky	V realizaci	Radek Strial	260
6.10.2010	„Dodávka a instalace 19 kusů počítačů včetně příslušenství pro Základní školu, Most, Vítězslava Hezvala 2614, příspěvkovou organizaci (8.ZŠ)“ Odpovědná osoba: Drahoslava Kasperová Tel.: 476 442 273 E-mail: 8zsmost@8zsmost.cz	dodávky	Realizovaná	Václava Kloučková	234
4.2.2008	Aktivní vrstva - switche	dodávky	Realizovaná	Jaroslav Hejduk	208
12.12.2009	SECURE ACCESS SSL VPN Nákup SSL VPN zařízení	dodávky	Realizovaná	Jaroslav Hejduk	145
3.12.2009	Enterasys Elektronická aukce	dodávky	Realizovaná	Jaroslav Hejduk	145
2.12.2009	Switche	dodávky	Realizovaná	Jaroslav Hejduk	145
12.12.2009	Páteříni spoj 10G Vybudování nového páteřního spoje 10G mezi budovou Radniční a ul. Pionýrů	dodávky	Realizovaná	Jaroslav Hejduk	104
1.12.2009	VMware	dodávky	Realizovaná	Martin Pouček	75

vyhledávací formulář

Hledaný výraz:

Téma zakázky:

Stav zakázky:

Odbor:

Časový rozsah

Datum

od:

do:

[?](#)

Nicméně skutečně kvalitní systém, plnící princip protikorupční prevence, by měl především umožňovat stáhnout si sestavy v tabulkovém procesoru, např. excel, aby uživatel mohl data třídit podle různých kritérií.

Právní posouzení zveřejňovaných informací

Skutečně oprávněně chráněné informace se v dokumentech k veřejným zakázkám (VZ) prakticky nevykytují. Mohou se objevit spíše v podrobnostech prováděcí dokumentace, kde je v některých případech například možné, že by měly povahu obchodního tajemství.

Obchodní tajemství

Zákon o svobodném přístupu k informacím (InfZ) uvádí v **§ 9 odst. 2**: „*Při poskytování informace, která se týká používání veřejných prostředků, se nepovažuje poskytnutí informace o rozsahu a příjemci těchto prostředků za porušení obchodního tajemství.*“ Výklad ustanovení musí být v souladu s celou právní úpravou, jejímž účelem je veřejná kontrola nakládání s veřejnými prostředky. Proto slova „která se týká“ nutno vykládat široce tak, že i informace o neúspěšných nabídkách, které ukazují, zda úspěšná nabídka byla skutečně nejlepší, se týkají používání veřejných prostředků. Lze tedy zveřejňovat i nabídkové ceny a další klíčové parametry neúspěšných nabídek⁴.

Navíc je vhodné již v zadávacích podmínkách nepřipouštět „hru na obchodní tajemství“. Zadavatel může využít ust. § 152/1 „*Zadavatel je oprávněn jakékoliv informace či doklady poskytnuté dodavatelem použít, je-li to nezbytné pro postup podle tohoto zákona či pokud to vyplývá z účelu tohoto zákona nebo pokud si možnost použití určitých informací či dokladů vyhradil v zadávacích podmínkách.*“

V zadávacích podmínkách by tedy vždy mělo být uvedeno, že se nepřipouští obchodní tajemství, případně vymežit, ve kterých typech dokumentů je připuštěno. Zadavatel tedy jako podmínku stanoví, že nepřipouští, aby se obchodní tajemství stalo součástí základní dokumentace VZ, včetně smluvních dokumentů. Základní dokumentací se pro tento účel míní ten rozsah, který zadavatel volí jako optimální rozsah pro zveřejnění na internetu. Pokud by pro realizaci VZ bylo výjimečně nutno, aby se zadavatel nějakým způsobem seznámil s obchodním tajemstvím dodavatele, bude toto obchodní tajemství vždy uvedeno ve zvláštní příloze, na kterou smluvní dokumenty odkáží. Obchodním tajemstvím nebude nic, co přímo ovlivňuje uspořádání smluvního vztahu, zejména výši a podmínky plnění.

Osobní údaje

Ve zveřejněných dokumentech by samozřejmě měly být ochráněny osobní údaje. V dokumentech k VZ se pravděpodobně budou vyskytovat zcela výjimečně.

Pokud takové dokumenty budou navrženy ke zveřejnění, mohlo by se jednat o ty pasáže dokumentace, které uvádějí identifikaci konkrétních fyzických osob (např. kontaktních pracovníků dodavatele).

Podobně bude třeba chránit, pokud by dokumentace VZ obsahovala například identifikaci osob (jméno a příjmení) spolu s profesním určením (např. technici, specialisté dodavatele).

Na straně zadavatele není třeba uplatnit ochranu kontaktních údajů o jeho zástupcích, protože se uplatní ust. § 5/2/f zákona o ochraně osobních údajů, který výslovně umožňuje zveřejnění informací o pracovnících v rozsahu, který vyjadřuje jejich pracovní zařazení a činnost.

Podobně se neuplatní ochrana osobních údajů v případě uvedení znalců.

Nelze uplatnit ochranu osobních údajů u členů hodnotících komisí⁵.

Chránit je vhodné též grafické projevy identity, tj. podpisy na zveřejněných dokumentech.

Předběžné informace o veřejných zakázkách

Z hlediska soutěžního práva je třeba zajistit rovný přístup případných zájemců o VZ, a to i v rámci celé

4 Některé firmy by samozřejmě rády tajily, jakou cenu jsou ve skutečnosti ochotny nabídnout, a nejráději by to prohlásily za své obchodní tajemství. To však jednak není v souladu s definicí obchodního tajemství (nabídka ve veřejné soutěži nemůže být – po uzavření soutěže - skutečností neznámou v příslušných obchodních kruzích), jednak by to bylo v přímém protikladu s veřejným zájmem na dosažení výhodných nabídek pro realizaci veřejných zakázek.

5 Rozsudek 7 Ca 183-2008-56 Oživení x TSK Praha

Evropské unie. Směrnice evropského parlamentu a rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby (Úř. věst. L 134, 30.4.2004, s. 114) uvádí v čl. 35: „1. Veřejní zadavatelé zveřejní prostřednictvím oznámení předběžných informací, které zveřejňuje Komise nebo oni sami na svém profilu kupujícího, jak je popsán v příloze VIII odst. 2 písm. b)“.

V této příloze je pak upřesněno: „Profil kupujícího může zahrnovat též oznámení předběžných informací ve smyslu čl. 35 odst. 1 prvního pododstavce, informace o aktuálních výzvách k podání nabídky, plánovaných nákupech, zadaných zakázkách a zrušených řízeních a veškeré užitečné obecné informace, např. kontaktní místo, telefonní a faxové číslo, poštovní a elektronickou adresu.“ Směrnice tedy předpokládá předběžné zveřejňování, v rozsáhlejších případech ho dokonce nařizuje.

Odkazy

Odkazy na inspirativní systémy zveřejňování veřejných zakázek:

<http://www.mesto-most.cz/verejne-zakazky.asp?p1=1159>

<http://www.semily.cz/cz/podnikatel/verejne-zakazky/>

<http://zakazky.mesto-zatec.cz/>

<http://sala.sk/economy/index.php?type=invoice&year=2011>

<http://sala.sk/economy/index.php?type=contract&year=2011>